

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-348-6-45>

УДК 330.101.54:316.346.32-053.9

ПОКРОВСЬКА Наталія

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

<https://orcid.org/0000-0002-0699-0362>n.pokrovski@gmail.com

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ «СРІБНОЇ ЕКОНОМІКИ»

Метою статті є узагальнення глобальних тенденцій розвитку поняття «срібної економіки» та визначення ключових факторів, що формують її зміст у сучасних соціально-економічних умовах. Встановлено, що зростання середньої тривалості життя, яке спостерігається з другої половини ХХ століття, суттєво змінило структуру населення і спричинило підвищення частки людей віком 60+. Така демографічна динаміка зумовила появу нових викликів для систем соціального захисту, охорони здоров'я та ринку праці, водночас створивши значний економічний потенціал для розвитку нових ринкових сегментів. У багатьох країнах світу, включаючи ЄС, США та держави Азійсько-Тихоокеанського регіону, поступово формується комплексна політика реагування на демографічне старіння, що включає розвиток інновацій, адаптацію соціальних систем та стимулювання економічної активності людей старшого віку.

Доведено, що «срібна економіка» перетворюється на самостійний напрям економічної політики, орієнтований на розвиток секторів медичного обслуговування, догляду, фінансових сервісів, age-friendly інфраструктури, цифрових технологій та нових форматів зайнятості. Окреслені процеси формують зростаючий глобальний ринок товарів і послуг, який уже сьогодні оцінюється у трильйони доларів і демонструє високий інвестиційний потенціал. У країнах Європи, США, Японії та Китаї активно впроваджуються інноваційні моделі довголіття, що поєднують економічні інтереси з потребами людей похилого віку.

Визначено, що подальший напрямок досліджень концепції «срібної економіки» потребує системного підходу, спрямованого на інтеграцію літніх громадян у соціально-економічне життя, стимулювання підприємництва, цифрову інклюзію, розвиток сучасних медичних і соціальних послуг, а також створення умов для активного та здорового довголіття.

Ключові слова: срібна економіка, старіння населення, демографічні зміни, економічні можливості, інновації, цифровізація, активне довголіття.

POKROVSKA Natalia

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

EVOLUTION OF THE CONCEPT OF THE "SILVER ECONOMY"

The aim of the article is to summarize the global trends in the development of the concept of the "silver economy" and identify the key factors that shape its content in modern socio-economic conditions. It is established that the increase in average life expectancy, which has been observed since the second half of the 20th century, has significantly changed the structure of the population and caused an increase in the share of people aged 60+. Such demographic dynamics have led to the emergence of new challenges for social protection systems, healthcare and the labor market, while creating significant economic potential for the development of new market segments. In many countries of the world, including the EU, the USA and the countries of the Asia-Pacific region, a comprehensive policy of responding to demographic aging is gradually being formed, which includes the development of innovations, adaptation of social systems and stimulation of economic activity of older people.

It is proven that the "silver economy" is turning into an independent direction of economic policy, focused on the development of the sectors of medical care, care, financial services, age-friendly infrastructure, digital technologies and new employment formats. The outlined processes form a growing global market of goods and services, which is already estimated at trillions of dollars and demonstrates high investment potential. In Europe, the USA, Japan and China, innovative models of longevity are being actively implemented, combining economic interests with the needs of older people. It is determined that the further direction of research into the concept of the "silver economy" requires a systemic approach aimed at integrating older citizens into socio-economic life, stimulating entrepreneurship, digital inclusion, developing modern medical and social services, as well as creating conditions for active and healthy longevity.

Keywords: silver economy, aging population, demographic changes, innovation, digitalization, SENER, active longevity, healthcare system, human resource potential.

Стаття надійшла до редакції / Received 05.11.2025

Прийнята до друку / Accepted 04.12.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Демографічне старіння населення визначає сучасний соціально-економічний розвиток всіх країн і створює нові вимоги до ринків праці, систем охорони здоров'я, соціальної підтримки від держав. Зростання частки людства віком 60+ створює значний тиск на фінанси держав, водночас відкриває економічні можливості, що пов'язані зі збільшенням споживчого потенціалу та пролонгування трудової активності пенсіонерів. Ці процеси стали підґрунтям для появи концепції «срібна економіка», яка описує економічні явища, пов'язані зі старінням людства.

Відсутність однозначного та універсально прийнятого визначення цього поняття ускладнює проблему порозуміння. У міжнародній літературі та аналітичних документах пропонуються різні трактування концепції срібної економіки, які варіюються від простого розуміння її як ринку послуг та товарів для людей пенсійного віку до широких концепцій, що охоплюють питання інновацій, зайнятості, фінансових

інструментів, розвитку відповідної інфраструктури та стратегій активного довголіття. Наявність численних, але несинхронізованих розумінь ускладнює створення єдиної методологічної бази, ускладнює порівняльний аналіз різних міжнародних практик та гальмує вироблення зально прийнятої політики в цьому секторі економіки.

У різних частинах світу концепція срібної економіки набуває власних характерних акцентів. У Європейському Союзі цю концепцію розглядають як комплексний напрям соціального та економічного розвитку, у США дослідження зосереджені на фінансовій спроможності населення та системі охорони здоров'я, у Китаї та Японії вона стала сектором довгострокових державних стратегій, орієнтованих на інновації та модернізацію сфери догляду в охороні здоров'я. Фрагментарність підходів свідчить про відсутність уніфікованого теоретичного-методологічного підходу, що перешкоджає адекватному вимірюванню показників срібної економіки та оцінці її впливу цілому на макроекономічні процеси країн.

У цьому контексті важливим науковим завданням є розгляд еволюційних процесів в розумінні концепції і узагальнення існуючих підходів, визначенні спільних характеристик, а також формування чіткої дефініції поняття «срібна економіка». Її концептуальне узагальнення і уточнення дозволить створити надійну основу для подальших наукових досліджень, розробити адекватні інструменти економічної політики та забезпечити узгоджене стратегічне бачення на рівні міжнародних інститутів цього сектору як важливої складової сталого розвитку людства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема розуміння «срібної економіки» як окремої економічної парадигми залишається актуальною у сучасній практичній та науковій площині. Хоча демографічне старіння населення є загально визнаним фактором трансформацій економічних, донині не існує єдиного, загального визначення поняття «*silver economy*». Це зумовлює нечітке трактування на міжнародному рівні і значно ускладнює порівняння різних досліджень, а також розробку узгодженої стратегії економічного розвитку інститутів, орієнтованої на літнє населення.

З питанням концептуалізації та практичного впровадження в державні програми «срібної економіки» активно працюють як європейські науковці, так і науковці азійського регіону та в меншій кількості американські. Так, Рольф Хайнце та Герхард Нагеле наголошували на важливості розгляду старіння населення не лише як соціального виклику, а й як джерела економічного розвитку через інновації та геронтотехнології. [1] Звіт уряду Німеччини та діяльність мережі SENER продемонстрували практичне застосування концепції у державній політиці [2]. Французька влада у 2013 році вперше інтегрувала соціальні та економічні аспекти старіння у звіті «*Silver économie: une opportunité de croissance pour la France*», а Європейська комісія започаткувала програму Silver Economy Awards для підтримки інноваційних проєктів. [3].

Уряд США розвиває підхід до формування «срібної економіки» та поки він лише набирає обертів. Американські економісти концентруються переважно на системах пенсійних і фінансовій незалежності літніх американців, а саму концепцію «*silver economy*» поки що не сформовано в розумінні окремої економічної парадигми. У Китаї концепція повністю трансформувалася у стратегію державну, що включає напрями smart-healthcare, фінансові послуги та індустріальні парки «старіння». У країнах Азії (Сінгапур, Південна Корея, Асоціації держав Південно-Східної Азії) «срібна економіка» поєднує економічні можливості та виклики навантаження на соціальні інститути, включаючи розвиток цифрових рішень для населення похилого віку. [4]

В українському науковому середовищі також зростає інтерес до цієї проблематики. Ю.Чалюк розглядає демографічні зміни та економічні можливості старіння населення, наголошуючи на потенціалі літніх людей як активних економічних агентів. [5] О.Коваль підкреслює, що вплив війни в Україні має негативний демографічний зсув, що збільшує частку літнього населення, та необхідність адекватної адаптації економіки до нових демографічних реалій що може дати високі темпи економічного зростання. Т.Пашкіна та Д.Седляр доводять, що «срібна економіка» здатна створювати більше робочих місць і доходів, ніж молодше населення, проте в Україні цей можливий потенціал поки що не реалізований. [8]. Дослідження демонструє європейський досвід інтеграції літніх людей у економічні процеси та розвиток нових секторів.

Таким чином, сучасні наукові та практичні дослідження підтверджують багатовимірний характер концепції «срібної економіки», що охоплює економічний, демографічний, соціальний та інноваційний аспекти економіки. Водночас відсутність єдиної дефініції підкреслює необхідність подальшого узагальнення та стандартизації концепції на міжнародному рівні для формування актуальної економічної політики та практичної стратегії розвитку людства.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз поняття концепції «срібної економіки», її еволюції та трансформації у сучасному науковому та практичному дискурсі науковців, а також визначення напрямів формування ефективної економічної спільної політики, орієнтованої на активне використання літнього населення до економічного життя. Для досягнення зазначеної мети було поставлено та вирішено такі завдання: обґрунтовано актуальність дослідження концепції «срібної економіки» з урахуванням

демографічного старіння населення, зростання тривалості життя та економічної активності літніх людей; проаналізовано різні підходи до визначення та трактування поняття «*silver economy*» у міжнародних дослідженнях, зокрема в ЄС, країн асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) та США; виокремлено ключові складові «срібної економіки», включаючи, споживчий потенціал, інновації, демографічний зсув, соціальну політику та економічні ефекти; досліджено сучасні практичні приклади реалізації концепції «срібної економіки» на національних рівнях, включаючи державні стратегії, соціальні ініціативи і цифрові рішення; зазначено напрями подальших наукових досліджень для стандартизації визначення дифініції «срібна економіка» для формування узгоджених політик розвитку цього сегмента економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Проблему демографічного старіння та її економічні наслідки почали активно обговорюватися у світі в другій половині XX століття, коли значне збільшення тривалості життя й зниження рівня народжуваності призвели до суттєвих змін у структурі населення розвинутих країн. Вперше термін «*silver economy*» зазначився у Японії в 1970–1980-х роках, коли країна зіткнулася з одними з найбільшим темпів старіння людей у світі. Тоді почали розглядати літніх людей в урядових програмах та економічних дослідженнях не лише як об'єкт соціальної підтримки, а також в контексті економічного ресурсу, що може стимулювати розвиток специфічних ринків товарів, зосереджених на потреби цього сегмента населення. Поява цього поняття була викликана необхідністю адаптації економіки до відчутних структурних демографічних змін і формування довгострокових економічних стратегій в японському суспільстві.

У Віденському міжнародному плані дій ООН з питань старіння (1982р.) були перші спроби на міжнародному рівні врахувати економічний потенціал старіння населення та акцентувати увагу світового істеблшменту можливостях що дає «срібна економіка». Мадридський план дій (2002р.) додав соціальний аспект старіння та визнав важливість партнерства громадянського суспільства і держави, а також приватного сектору. Проте економічний потенціал старіння у цих документах був недооцінений: старіння переважно зазначалось як виклик для систем соціального забезпечення і охорони здоров'я, а не як джерело інновацій та економічних можливостей. Цей підхід демонстрував обмежене розуміння комплексного впливу старіння на економіку та суспільство.

Науковці початку 2000-х років почали критично оцінювати попередні політики і плани. Рольф Хайнце та Герхард Нагеле зазначали, що старіння населення занадто довго трактувалося як загроза системам соціального забезпечення та державним фінансам. [1] Подібні висновки робили ОЕСР та інші аналітичні центри, підкреслюючи, що сфера довготривалого догляду за неспроможними громадянами є менш продуктивною порівняно з простою системою охорони зроровя. Водночас дослідники почали формувати нове бачення, яке полягало в тому, що старіння населення можна розглядати як ресурс для економічного зростання через розвиток нових секторів, створення додатково робочих місць і активізацію підприємницьких здібностей серед літніх людей.

Коли звіти про збільшення частки населення похилого віку почали привертати до себе увагу, то економісти почали досліджувати цей напрям і середина 2000-х стала переломним моментом. Німецький уряд у «П'ятому звіті про людей похилого віку» та створення мережі SENER вперше підкреслили потенціал похилих людей для економіки та інновацій, а не лише соціальної підтримки.[2] Французький уряд у 2013 році тоді офіційно визначив концепцію срібної економіки як стратегічний напрям розвитку. Було сформовано ключові напрями: мобілізація заощаджень літніх людей для мультиплікативного ефекту в економічному зростанні, підтримка інноваційних фірм у сфері телемедицини, робототехніки та айті-сервісів, а також побудова житла, адаптованого до потреб людей похилого віку. Такий підхід поєднував економічні та соціальні аспекти старіння населення розвинутих країн, закладаючи основу комплексної політики «економіки довголіття».

За прогнозами ООН, до 2050 року кількість людей віком 60+ перевищить 9,4 млрд осіб, тобто один з шести мешканців планети буде у віці 60+.[13] Глобальні демографічні зміни підтверджують нагальність формування узуального розуміння концепції срібної економіки. Це формує новий ринок споживчих товарів та послуг, а також потребує адаптації соціальних та економічних державних і приватних інституцій. Зростання частки літнього населення змінює структуру праці, посилену сегментацію в охороні здоров'я, довготривалому догляді та фінансових послугах, створюючи великі можливості для економічного зростання та розвитку нових галузей економіки.

З 2014 року у Європейському Союзі активно реалізуються програми розвитку срібної економіки, які включають стимулювання певних стартапів, підтримку підприємництва та інтеграцію літніх людей у ринок праці. Ключові напрями включають розвиток інновацій для підтримки активного довголіття, такі як телемедицина, робототи, «розумний» дім, а також геронтологічні соціальні послуги. Європейський підхід продемонстрував, що старіння населення не лише створює виклики для державних систем, але й стає драйвером економічного зростання, зайнятості та інновацій у багатьох галузях. У США концепції срібної економіки поки менш приділено уваги, хоча демографічне старіння в них відбувається швидше, ніж у багатьох країнах світу. За даними Бюро трудової статистики США, за останні 20 років зайнятість осіб 65+ зросла на 117%, а понад 53% американців старше 60 років продовжують активну працю. Високий споживчий потенціал

літніх людей у США (70% сукупного чистого доходу та додаткові витрати на 400 млрд доларів щороку) створює величезний ринок, який фінансується переважно приватними заощадженнями та активами. [9] Цей ринково-орієнтований підхід контрастує з державноцентричною моделлю ЄС, де споживчі витрати літніх людей фінансуються трансфертами.

В азіатському регіоні, зокрема в Китаї і Японії, демонструється лідерство у розвитку концепції срібної економіки. У Китаї уряд реалізує державну стратегію, що включає індустріальні парки, smart-healthcare, фінансові послуги, для старшого населення та підтримку інновацій у сфері догляду за ним. Японія як піонер концепції застосовує роботизовані системи догляду та age-friendly технології, закладаючи нові стандарти. Досвід Азії показує, що поєднання економічних можливостей і соціальних викликів дозволяє швидко формувати ринки, орієнтовані на літніх споживачів, та адаптувати державну політику до нових демографічних умов.

Споживчий та фінансовий потенціал літніх людей набирає обертів у всьому світі. Аналіз вікових профілів доходів і споживання, в роботі науковців Р. Лі та Мейсона показує, що у багатих країнах витрати на охорону здоров'я та довготривалий догляд значно зростають у старшому віці, особливо після 80 років. [14] У державах із розвиненою системою соціального забезпечення, таких як Швеція та Фінляндія, споживання літніх громадян фінансується переважно за рахунок державних трансферів. Натомість у США та країнах Латинської Америки основну роль відіграють заощадження самих людей та їх активи, що формує різні моделі економічної інтеграції літніх людей у економіку та ринок.

Таким чином, сучасну дефініцію «срібна економіка» можна визначити як сукупність соціальних, економічних, технологічних та інституційних процесів, спрямованих на задоволення потреб літніх людей, з активізацією участі їх у трудовій діяльності, а також розвиток ринків послуг і товарів для цієї демографічної групи населення і як наслідок цього стимулювання економічного росту. Таким чином, концепція срібної економіки включає інновації, соціальну державну політику, фінансові стимули та технології, що забезпечують сталий розвиток суспільства в умовах глобального старіння населення, а також поєднує соціальні й економічні аспекти, забезпечуючи позитивне активне довголіття та економічну самостійність літніх людей.

Еволюція концепції «срібної економіки»

Період	Розуміння поняття «срібна економіка»	Акцент
1970–1980рр. (Японія)	Літні люди розглядаються, як ресурс для розвитку нових ринків товарів і послуг. Вперше термін «silver economy» застосований у японських урядових програмах.	Акцент робиться на економічному потенціалі людей 60+ та створенні ринків для їх потреб.
1982 р. (Віденський план дій ООН)	Літнє населення розглядалося як виклик для фінансової та соціальної сфер.	Соціальний аспект; обмежена економічна оцінка старіння.
2002р. (Мадридський план дій ООН)	Старіння населення визнано соціальною проблемою майбутнього. Наголошено на необхідності співпраці громадянського суспільства, держави та бізнесу.	В пріоритеті соціальна політика, а економічний потенціал залишався недооціненим.
Середина 2000-их р.	Старіння розглядалося як загроза системі охорони здоров'я, а сфера догляду за похилими людьми – як низькопродуктивна.	Критика фіскалістичного підходу та пропозиція розглядати старіння як економічний ресурс.
Кінець 2000-их р.	Старіння населення розглядається як потенціал для економічного росту та зайнятості.	Поворот до економічного підходу та акцент на активну участь літніх людей на ринку праці.
2013 р. (Франція)	Срібна економіка визначена як стратегічний напрям розвитку країни що включає мобілізацію заощаджень, підтримку стартапів в цьому напрямку	Поєднання соціальної та економічної політики уряду та комплексна стратегія «економіки довголіття».
2014–2015р. (ЄС)	Старіння населення впливає на всі сектори економіки що стимулює інновації та підприємництво.	Інтегрований європейський підхід: технології + зайнятість + економічне зростання.
2015–2023р. (США)	Старіння населення розглядається переважно через пенсії, охорону здоров'я та фінансову стійкість.	Ринково-орієнтована модель; акцент на приватних заощадженнях та активності літніх людей.
2010–2023р. (Китай, Японія, Азія)	Срібна економіка включає smart-healthcare, індустріальні парки, фінансові послуги, технології для довголіття та age-friendly інфраструктуру.	Державна стратегія та акцент на поєднанні економічних можливостей і соціальних викликів.

Джерело: розроблено автором

У майбутньому розвиток концепції «срібної економіки» буде визначатися значним підвищенням цифрової компетентності літніх поколінь. На відміну від попередніх поколінь, майбутні пансіонери віком 60+ вже будуть мати високий рівень користування технікою комп'ютерної, активно володіють смартфонами, планшетами та онлайн-сервісами. Це дає підґрунтя для розвитку цифрових спеціалізованих платформ, які забезпечують доступ до навчальних і розважальних програм, онлайн-консультацій, електронної комерції та фінансових сервісів, адаптованих до потреб літніх користувачів. Важливим аспектом є розробка інтерфейсів та сервісів із дружнім UX/UI, що дає зручність і збільшує доступність користування для літніх людей.

Проте система охорони здоров'я та догляду залишаються ключовими напрямками, на які робитиметься акцент в майбутньому. Розвиток телемедицини, через пристрої для моніторингу стану здоров'я,

персоналізовані програми профілактики та дистанційне контролювання хронічних захворювань дозволить не лише покращувати фізичне і психічне здоров'я літніх людей, а й зменшити навантаження на звичну медичну інфраструктуру. Такий підхід сприятиме в майбутньому продовженню активного та незалежного життя літнього населення.

Одним із ключових напрямів майбутньої «срібної економіки» стане використання роботів та різних технологічних систем допомоги. Доступні роботи можуть виконувати побутові функції, такі як прибирання, приготування їжі, нагадування про прийом ліків, а також надавати соціальну підтримку та компанію. Розвиток таких впроваджень створює можливості для забезпечення автономності похилих людей і зменшення залежності від працюючих родичів.

Залучення до роботи літніх людей залишатиметься важливим аспектом економічної стратегії багатьох держав. Підтримка гнучкого графіку на підприємствах для людей на пенсії, програми наставництва молодих фахівців більш досвідченими та різного виду волонтерства сприятиме залученню літніх людей до соціальної активності. Це дозволить не лише використовувати накопичений життєвий та професійний досвід, а й створювати певну економічну вартість в окремих секторах економіки. Тим паче що такі приклади вже є у 2000-х роках уряд Німеччини започаткував програму, де у спільних будинках жили самотні літні люди та діти-сироти. Це мало корисний симбіоз пенсіонери допомагали доглядати дітей, молодші мешканці допомагали літнім там де їм було складно. Японія теж почала поєднувати будинки для літніх з дитячими центрами неблагонадійних.

Розвиток нових секторів економік та товарів для літніх споживачів буде дуже актуальний в розвинутих країнах. До таких товарів відносяться age-friendly дім, різні пристрої для підтримки активного довголіття, такі як розумні годинники, браслети, тонометри, пристрої для мобільності роллатори, ходунки, розважальні та освітні послуги. Таким чином літні люди будуть не лише формувати попит, але й ставатимуть активними учасниками економічних процесів, інвестуючи у власне довголіття і економіку своєї країни. Літні покоління мають значні накопичені ресурси та можливість до інвестицій. Значна частина представлених на ринках нових моделей страхування, фінансових послуг, пенсійних продуктів та цифрові банківські сервіси, будуть орієнтовані на потреби літніх користувачів, що забезпечить економічну активність і фінансову стабільність цієї вікової групи.

Стратегічним напрямом розвитку для багатьох світових компаній стають технології для забезпечення самостійності та безпеки літніх громадян. Smart-системи житла, датчики падіння на підлогу, персональні асистенти та IoT-рішення сприятимуть підтримці автономності, незалежності та безпечного середовища проживання. Впровадження таких технологій у звичайне життя підвищить стійкість літніх людей та зменшить соціальні ризики.

Ще одним з ключових напрямів є університети третього віку, цифрові платформи для хобі та професійного розвитку, що забезпечує інтелектуальну активність, а й соціальну інтеграцію пенсіонерів в сучасне суспільство. Це сприятиме підтримці психологічного благополуччя та економічної участі літніх людей.

У цілому, майбутня «срібна економіка» буде характеризуватися високим рівнем технологій, цифровізації та медицини, де літні люди виступатимуть як активні споживачі, інвестори та повноцінні учасники ринку. Ці тенденції створюють умови для сталого економічного зростання та соціальної стабільності в світі.

Отже, перспективи розвитку «срібної економіки» в майбутньому орієнтуються на інтеграцію технологій, роботизованих та медичних інновацій, розвиток фінансових і соціальних сервісів для літніх поколінь. Основний акцент буде зроблено на досягненні саме активного довголіття, автономності та участі у економічному та соціальному житті, що дозволить повною мірою реалізувати потенціал демографічного старіння людства.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВИДКІВ У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Аналіз розвитку концепції «срібної економіки» показав, що її формування відбувалося поступово. Першою звернувши на це питання була Японія у 1980-х роках, коли демографічне старіння населення вперше розглядалося урядом не лише як соціальна проблема, а й як потенційний ресурс для економічного розвитку країни. Надалі ідеї «срібної економіки» поступово поширювалися, спочатку на європейські країни потім на азійські держави, формуючи різноманітні підходи до інтеграції літніх громадян у економічне життя. Основні віхи розвитку концепції включають Віденський план дій ООН, Мадридський міжнародний план дій, розвиток політик у Німеччині та Франції у середині 2000-х років, а також сучасні державні стратегії у Китаї.

Дослідження науковців показують, що старіння населення не є виключно економічним тягарем урядів, а навпаки — створює воно можливості для розвитку інноваційних секторів, зайнятості та підвищення соціальної інтеграції. Літні громадяни, які мають активний спосіб життя та певні цифрові навички, стають важливим сегментом споживачів та учасників ринку, що стимулює розвиток іновацій, медичних сервісів та послуг догляду.

Систематизація наявних визначень показала відсутність суспільного універсального трактування поняття «срібна економіка». Існує багато підходів, від економічного (зосередження на ринку товарів та послуг для літніх людей) до комплексного (соціальна інтеграція, технології, зайнятість, довголіття). Це обумовлює необхідність подальших досліджень для формулювання уніфікованої дефініції, що дозволить поєднати міжнародний досвід і створити єдину концептуальну основу для розвитку та практичного впровадження концепції «срібної економіки».

Перспективними напрямками подальших досліджень є: розробка моделей економічної участі людей 60+ із врахуванням їх рівня цифровізації та професійного багажу умінь; аналіз впливу технологічних інновацій, зокрема телемедицини та роботизованих систем, на підвищення самостійності та якості життя літніх громадян; оцінка фінансово-аналітичних моделей інвестиційного потенціалу літніх громадян з різних соціально-економічними факторами.

Таким чином, сучасні тенденції розвитку «срібної економіки» дозволяють розглядати неминуче старіння не лише як демографічний виклик, а й як фактор для сталого економічного та соціального розвитку країн. У майбутніх дослідженнях важливо поєднувати соціальні, демографічні, технологічні та економічні аспекти, щоб створити цілісну концепцію «срібної економіки», орієнтовану на активне довголіття населення, інновації та високий рівень соціальної інтеграції літніх людей.

Література

1. Heinze, R. G., & Naegle, G. (2009). "Silver Economy" in Germany - more than only the "economic factor: old age"! *GeroBilim - Journal on Social & Psychological Gerontology*, 2, 37-52. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-391573>
2. Enormous Success of the 1st European Conference „Silver Economy in Europe 2005“ https://silvereconomy-europe.org/events/2005/conference_en.htm
3. Supporting the recognition of the Silver Economy in Europe in the Digital <https://aer.eu/seed-comes-to-successful-conclusion-with-silver-economy-awards-handover/>
4. RHB TradeSmart Research. Silver Economy in Asia-Pacific. 2023. https://research.rhbtradesmart.com/sites/default/files/attachments/2023-11/reg_ageing_asean_thematic_research_20231108_rhb.pdf
5. Чалюк, Ю. СРІБНА ЕКОНОМІКА: ДЕМОГРАФІЧНІ ЗМІНИ ТА ЕКОНОМІЧНІ МОЖЛИВОСТІ. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки», 2023, 1 (107), 50-59. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-1-7>
6. Коваль, О. П. Перспективи «срібної економіки» в Україні. Центр економічних і соціальних досліджень НІСД, 2023.
7. Степанова, О. В. Економіка довголіття та нові проєкції економічного розвитку КНР.
8. Седляр, Д. О. «Срібна економіка» як альтернативна модель розвитку економіки України під час війни та у повоєнний період.
9. Пашкіна, Т. «Срібна економіка» ЄС і США створює більше доходів і робочих місць, ніж молодь. Що втрачає Україна, ігноруючи людей 55+. Harris Poll, 2018.
10. Bernard, C., Hallal, S., & Nicolai, J.-P. La Silver Économie, une opportunité de croissance pour la France. Décembre 2013.
11. Gruss, B., & Noureldin, D. Sustaining growth in an aging world. *Finance & Development*, 62(2). International Monetary Fund. 2025 https://www.imf.org/en/-/media/files/publications/fandd/article/2025/06/gruss.pdf?utm_source=chatgpt.com
12. World Population Prospects 2024: Summary of Results https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/key_messages_wpp_2024_2_0240709.pdf
13. Lee, R., & Mason, A. (2011). Population aging and the generational economy: A global perspective. Northampton, MA: Edward Elgar Publishing, Inc. (pp. 151–184). https://www.researchgate.net/publication/318437263_Population_Aging_and_the_Generational_Economy_A_Global_Perspective
14. OECD. (2025, January 16). Labour market situation: OECD employment and labour force participation rates stable at record highs in Q3 2024. OECD. <https://www.oecd.org/en/data/insights/statistical-releases/2025/01/labour-market-situation-updated-january-2025.html>
15. China Briefing. Developing the Silver Economy – New Proposals to Cultivate China’s Elder Care Industry. 2023. https://www.china-briefing.com/news/developing-the-silver-economy-in-china-new-proposals-released/?utm_source=chatgpt.com

References

1. Heinze, R. G., & Naegle, G. (2009). "Silver Economy" in Germany - more than only the "economic factor: old age"! *GeroBilim - Journal on Social & Psychological Gerontology*, 2, 37–52. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-391573>
2. European Commission. (2005). Enormous success of the 1st European Conference “Silver Economy in Europe 2005”. https://silvereconomy-europe.org/events/2005/conference_en.htm

3. AER. (n.d.). Supporting the recognition of the Silver Economy in Europe in the Digital Age. <https://aer.eu/seed-comes-to-successful-conclusion-with-silver-economy-awards-handover/>
4. RHB TradeSmart Research. (2023). *Silver Economy in Asia-Pacific*. https://research.rhbtradesmart.com/sites/default/files/attachments/2023-11/reg_ageing_asean_thematic_research_20231108_rhb.pdf
5. Chalyuk, Y. (2023). The Silver Economy: Demographic Change and Economic Opportunity. Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade. Series "Economic Sciences", 1(107), 50–59. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-1-7>
6. Koval, O. P. (2023). Prospects of the "silver economy" in Ukraine. Center for economic and social research of NISD.
7. Stepanova, O. V. (n.d.). Longevity economics and new projections of China's economic development.
8. Sedlyar, D. O. (n.d.). "Silver economy" as an alternative model of economic development of Ukraine during the war and in the post-war period.
9. Pashkina, T. (2018). The "silver economy" of the EU and the US creates more income and jobs than the youth. What does Ukraine lose by ignoring people 55+. Harris Poll.
10. Bernard, C., Hallal, S., & Nicolai, J.-P. (2013, December). *La Silver Économie, une opportunité de croissance pour la France*.
11. Gruss, B., & Noureldin, D. (2025). Sustaining growth in an aging world. *Finance & Development*, 62(2). International Monetary Fund. https://www.imf.org/en/-/media/files/publications/fandd/article/2025/06/gruss.pdf?utm_source=chatgpt.com
12. United Nations, Department of Economic and Social Affairs. (2024). *World Population Prospects 2024: Summary of Results*. https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/key_messages_wpp_2024_20240709.pdf
13. Lee, R., & Mason, A. (2011). *Population aging and the generational economy: A global perspective* (pp. 151–184). Northampton, MA: Edward Elgar Publishing, Inc. https://www.researchgate.net/publication/318437263_Population_Aging_and_the_Generational_Economy_A_Global_Perspective
14. OECD. (2025, January 16). Labour market situation: OECD employment and labour force participation rates stable at record highs in Q3 2024. <https://www.oecd.org/en/data/insights/statistical-releases/2025/01/labour-market-situation-updated-january-2025.html>
15. China Briefing. (2023). *Developing the Silver Economy – New Proposals to Cultivate China's Elder Care Industry*. https://www.china-briefing.com/news/developing-the-silver-economy-in-china-new-proposals-released/?utm_source=chatgpt.com